

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.
Foaie apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.
Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIV.****Blaj 10 Septembrie 1904.****Numărul 37.****Congresul catolicilor germâni.**

Astăzi, când catolicii din toată lumea văd cu multă supărare, că Franția, la Fille aînée de l'Église, în ce stări triste a ajuns, cu toții ne bucurăm văzând pe catolicii germâni organizați și respectați chiar și de Împăratul Wilhelm. Preoțimea franceză, fără de deosebire, cu foarte puține excepțiuni, și-a greșit cariera, ori doar mai bine zis: nu-și înțelege poziția. Înainte de aceasta cu vre-o lună și jumătate povestiam cu un preot francez despre starea bisericii din Franția. El spunea: nous sommes prêtres religieuses et non politiques. La asta se nimeresc minunat vorbele unui părinte cistercit din Heiliges Kreuz: noi nu predicăm în biserică pentru purtarea din biserică, ci pentru viața din afară, căci de s'ar purta oamenii afară de biserică, cum se poartă în biserică, n'ar mai fi de lipsă predicele.

Și într'adevăr preotului nu-i e permis să predice tot numai despre purtarea în biserică, nici n'are să se restrângă numai la lucrurile religioase, el are să fie adevărat părinte, conducător al poporului. El e „ambasadorul” creștinismului, ca atare are să isprăvească toate agendele acestuia, și apoi după cum a zis contele Zichy Nándor: E o părere greșită, că creștinismul nu îmbrățișază toată viața omului, ori că el nu s'ar referi la tot ce se petrece în stat.

Și de aceea nu-și cunoaște chemarea preoțimea franceză. Ei au tot felul de societăți de pietate, oamenii se spovedesc și se cuminecă poate mai de multe ori ca în Germania, dar ei nu influențază nimic asupra vieții familiare și sociale.

Catolicii germâni încă sunt oameni pii, dar ei au mai mult creștinism decât Francesii. Principiul lor e: Heraus mit dem praktischen Christentum! după cum zice părintele Abel. De aceea ei sunt organizați, preoți și laici sub conducerea episcopilor în congrese, unde

se apără în contra dușmanilor și-și eluptă drepturile, ce le compet.

Congresul din anul acesta s'a ținut în Regensburg. Au luat parte după unii la 30,000, după alții 40,000 de oameni, între cari foarte mulți străini. Notăm pe părintele Iesuit *Santi* din Roma, care a venit aici să predeie Nemților catolici salutul Sfinției Sale, episcopul *Mailath* cu vre-o 35 de oameni din Ungaria, mai mulți francezi și de alte neamuri.

Iată decursul congresului în resumat.

Ședințele festive publice s'au ținut în o sătră mare de scânduri. Încăpeau în ea vre-o 8000, de aceea s'au ținut și ședințe paralele în alte sale.

Ziua primă a fost a muncitorilor. 20 000—30 000 de muncitori în un conduct, care să poate numi cât de bine atât procesiune cât și demonstrațiune — arată lumii întregi: că ei sunt forte mulțămii cu îngrijirea și scutul, ce li-i ofere catolicismul, și de aceea nu vreau nici să audă de social-democrație. În fruntea fie-cărei secție era preotul, care e conducătorul neamului și în lupta pentru existență. Minunat zice un gazetar; „Aici nici un preot nu simțeste obosală: nici unul nu umbă după comoditate, aceasta e depusă în magazin, decând cu Kulturkampf-ul. Activitatea preoțimei germâne e apologia cea mai frumoasă a bisericii catolice pentru timpurile de azi.”

Ședința solemnă s'a ținut sub presiul prelatului *Schädler*. A vorbit contele *Droste Vischering*, care numește congresele catolice revistă militară și manevre, necesare pentru luptă, căci catolicii în continuu sunt atacați și li-se iau drepturile, de aceea sub conducerea episcopilor se apără, și-și redobândesc, ce au pierdut. Episcopul coadjutor *Ow* vorbește despre talpa țării, ale cărei interese — după cum se vede, zac la inima episcopatului germân.

Profesorul universitar (Praga) *Hilgenreiner* vorbește despre relațiunea dintre socialism și religione. Socialismul își are magna charta în celea 10 porunci, după cari să poate reforma viața socială, dar altfel ba.

Königsbauer vorbește despre societățile muncitorilor, catolici făcute după înviațiunile date de *Leo XIII*. Scopul acestora e să ridice clasa muncitorilor, iar nu să o strivească, cum fac democrații.

La sara de cunoștință s'au ținut mai multe toaste, remarcăm toastul episcopului *Mailath*, care își arată stima și dragostea,

de cari e cuprins văzând acțiunea catolicilor germâni.

În ziua următoare după *Veni sancte* s'a ținut prima ședință închisă, în care profesorul *Linck* vorbește despre necesitatea congreselor catolice. Mai ales 2 dușmani sunt, în contra cărora luptă cu succes congresele: *necredința practică*, care asemenea lui *Voltaire* își varsă tot veninul, și *egoismul*, aceasta filosofie păgână, care face pe cei comozi (pe rumânește: leneși) să-și creeze o filosofie specială, care îi împedecă dela orice activitate socială.

Urmează desbaterea proiectului luat în ședința unei secțiuni cu privire la chestia romana. Referent e *Bachem*. S'au decis următoarele: „Germâni catolici își țin de datorință să se pronunță asupra nedreptății ce i-se face Papei de 30 de ani, de aceea nu pot abdice de doriința, ca Sfinția Sa să-și recapete libertate și independență deplină. Acestea numai atunci le vor vedea ei asigurate, dacă se va crea o astfel de stare, la ce s'ar învoi și Papa.”

Să țină apoi prima ședință publică sub presiul lui *Porsch*, președintele Centrum-ului.

În vorbirea de deschidere președintele combate aserțiunea dușmanilor, că congresele ar fi adunările partidei politice Centrum, și că numai aderenții acestuia ar putea lua parte la ele. În acestea apără catolicii libertatea bisericii și a școlii, ceea ce e scopul societăților ce poartă numele *Pius*, din cari s'au dezvoltat congresele, arată că sunt datori catolicii să iee parte la adunările acestea.

Esser prof. univ. din Bonn vorbește despre renouirea lumii întru *Christos*, care ușor să poate, dupăce biserica are în lăuntrul său izvorul vieții, din carele cine bea, întinereste asemenea vulturului amintit de *David*. De aceea a și venit *Christos* în lume, să renouiască toate, fără de el nu e nimica bun, de aceea toate au lipsă de renouirea aceasta. Prin el s'a renouit lumea mai de mult, numai prin el să va putea renou și acum.

Roeren vorbește despre papism și și ultramontanism, vorbe scornite de liberali, neînțelese de ei înșiși. Papa din oficiu are să se ocupe cu politica, astfel vine în contradicere cu sine însuși.

În ziua următoare a fost ședința generală a *Volksverein*-ului, a cărui scop e educația socială și politică a poporului german. Motorul principal în aceasta sunt preoții, locurile de onoare sunt lăsate mirenilor. Din raport reese, că sunt 400,000 membrii, s'au tipărit 30 de broșuri în 25 milioane de exemplare, țin pe an la 2,000 de adunări populare. Secretarul *Pieper* le spune social-democraților, că alipirea poporului germân,

ce o arată față de biserică, e apologia cea mai bună a bisericii catolice. Prelatul *Schädler* provoacă pe Bavari să se organizeze în astfel de societăți, cărora nu le este iertat să lipsască din nici un sat. Nu trebuie să așteptăm, până ce ne smulg social-democrații poporul dela altar, dela amvon.

După amiazi să ține a *doua ședință publică*, în care să cetește telegrama *subscrisă de Împăratul*, lucru uemai pomenit.

Huppert vorbește despre literatura pornografică, de care s'au îngreșat cu toții. Arată cum are să fie beletristica de azi: să tracteze problemele moderne străcărându-le prin sâta catolicismului, prelucrându-le artistic, așa ca în beletristică să nu fie numai morală, ci și artă. Arta nu e de ajuns, artiștii au o singură stavilă: morală catolică, respecteze-o! *Schnüber* vorbește despre știință și religioasă, *Barth* despre presă și datorințele publicului, iar prelatul *Schädler* despre școale. Multora le place să asemene pe acesta cu *Prohászka*, profesorul universitar din Pesta.

Mercuri în a 3 a ședință închisă prelatul *Pichler* vorbește despre agronomie, *Heim* despre școalele agronomice, alții despre comerț.

Acum și-a ținut adunarea generală societatea *Windhorstbund*, care are de scop calificarea tinerilor pentru politică. *Gleitsmann* le-a spus acestor tineri devisa, care nu e *los von Rom*, fără *hin zu Rom*.

Tot acum și-a ținut adunarea generală *Albertus Magnus Vereins*, al cărei scop e unirea învățaților catolici.

În *ședința a treia publică* a fost de față principele de *Norfolk*, conducătorul catolicilor englezi, în fruntea deputațiunei engleze. *Gröber* a accentuat, că laicii să nu se vâre în administrația bisericească, căci

numai strică. Să ajute persoanelor bisericești, dar să nu le controleze, căci atunci strîbesc auctoritatea, carea își deduce originea dela Dumnezeu. De aceea auctorităților nu le e permis să vină în contradicere, și de câte ori să opune statul bisericii, totdeauna el greșește. Să asigurăm bisericii libertatea și independința cea mai mare, și statele vor fi ferice, nu ca Franța de azi.

Werthmann vorbește despre iubirea deapropaelui și catolicism.

Thaler despre datorințele unui catolic. Paralel cu aceasta a fost adunarea anuală a „*Marianischer Mädchenschutzverein*”-ului, care are de scop îngrijirea fetelor mai ales în contra corupțiunei și a lipsei.

În *ședința publică a patra Pieper* vorbește despre principiile fundamentale ale politicii sociale-creștine.

Meyenberger arată, că sistemul religiunei catolice e cel mai rațional, în care toate să unesc în o armonie perfectă. După aceasta *Porsch* ține discursul de închidere. Mulțămind tuturor celor ce au contribuit la succes defuge programul viitorului: lupta cea mai puternică pentru a-și redobândi biserica libertatea deplină, și activitatea cea mai intensivă socială, spre care scop trebuie pregătită tinerimea academică. Invită pe cei prezenți la adunarea din anul viitor (*Strassburg*) și închide ședința.

Le-am publicat acestea numai în resumat, căci spațiul nu ne permite mai mult. Așteptam, ca vre-un ziar zilnic să iee la cunoștință congresul acesta, și să publice decursul lui cât de pe lung, căci de bună samă numai bine ne-ar prinde, să ne mai ocupăm și cu lucruri sănătoase mai ales că și rapoarte despre

adunarea generală a francmasonilor (societate de alt-fel oprită prin legile tuturor statelor) închept în ele.

O nouă ispravă pe tema maghiarisării.

Di ministrn de culte *Berzeviczy*, cât a fost secretar în ministerul, al cărui portofoliu îl are acum, se vede, că a făcut experința, că prea încet merge cu maghiarisarea naționalităților locuitoare în această țară, și de aceea a luat asupra-si sarcina, de a face isprava mai curând. Mijlocul, de care are de gând să se folosească, sunt bibliotecile școlare. O comisie emisă încă pe vremea contelui *Wlassics*, a constatat în raportul prezentat acum, că sunt puține biblioteci și și acelea sunt pline de cărți străine. În consecuență ministrul poruncește ca toate bibliotecile de pe lângă școalele întreținute ori subvenționate de stat, să se curețe de cărțile scrise în altă limbă și în locul lor să se procure biblioteci compuse din cărți anume alese, cari, prin cuprinsul lor, vor fi un mijloc foarte potrivit pentru creșterea tinerimei în direcția dorită de stat.

Mijlocul acesta se va dovedi și el peste scurtă vreme, că nu va da rezultatele dorite de cei ce vreau să ne facă magiari în câteva zile. Îndărătnicia proprie firii românești va face să sune în deșert în urechile tinerilor români cântece și povestiri cu străine accente. Frumșeta doinelor, bogăția și farmecul poveștilor din bătrâni și toate produsele genului poetic al Românilor, vor fi totdeauna celea mai plăcute tinerilor noștri. Și apoi se vor afla și la noi oameni, cari vor lucra din răspuțeri pentru înființarea

FEUILLETON.

Să însărează.

— *foiță originală a „Unirii”.* —

Soarele tinăr își mai rotii odată ochiul său strălucitor de argint topit și apoi se ascunde după dealul ars, crepat de seceta mistuitoare, un trunchiu de uriaș întepenit de veci. Umbrele răcoroase, moi, ale măgurilor și dealurilor vecine se întind sfoase, se coboară pe văile verzii, se ridică pe mchile cu păiuș uscat, ce fășae încet, nebăgat în samă, înaintează asemenea unor copile nepricepute, ce par-că merg cu ochii închiși pe drumul întâia oara bătut. Pădurea de pe dealul mare dela răsărit spre poale se întunecă tot mai tare. Vălul gros de umbră a cuprins-o până la piept, iar mai în sus smaraldul frunzelor e argintat încă de vâpăile pline de iubire a soarelui stăpân, ce nu sărutase încă piscurile înalte, albastre, ca de fum împetrit, ale munților adăpostitori ai neamului nostru oropsit, înciuși la poale de păduri, în cari sunt îngropate taine de-a istoriei noastre, cari în vreme sănină, visând, cântă doinele noastre de durere, iar în furtuni gem cântece de răsbunare.

Seninul se întărește tot mai tare: limpezimile tăriiilor albastre sunt adânci, tainice, ca visele apelor mari, curate. Mierle galbine, ca bulgării de aur, se înecă în potopul de verdeață, și — ca niște haiduci, ce după multă vreme au apucat iarăși la largul — flueră tare în tăcerea pădurii, în liniștea văilor, de-asupra cărora plutesc visurile, cu oare a nopților de lunie. Două turturele, cu ochii cumiți, cu haina lor de vecinică,

neînduplecată jale, își plâng cu resignare în gurguituri frânte, dorul lor nepotolit și tainic, tainic ca dorurile ce se deslășesc din doina păcurarului dela munte în sările înecate de valurile de lumină a lunii de argint. Ci soarele ajunsă deasupra piscului celui mai înalt. Ca unui împărat, ce vine birnitor dintr'o luptă grea, la apus i-se pregătește poartă triumfală. Valurile de purpură săngeră cerul și munții bătrâni, apriozându-se în pulbere și săgeți strălucitoare, în jurul porții pe unde are să treacă fat-frumosul vecinic tinăr al zărilor aibastru. Tot semicercul dela apus se rumenește, se pârăgătește, mai cătră margini, cu pârăguiala de mere ce dau în eoacere. Câtiva noursași albi, ca aripi de inger, adurmiți sus în văzduh cu aripile moarte, se umplu și ei de sânge pe albastrul adânc al cerului. — Ochiul uriaș de argint topit a încerenit pe câteva clipite, lipit de creștetul pleșuv al muntelui. Nu se mai rotește, ci vâpăile albe, mulcomite se sbat încet în roata lui de lumină. Pare eșit din stânce rece să privească în lumea largă, din vârful uriașului stan de piatră. Și când începe să coboare, par-că intră iar în munte, limpede și aproape străvâzacios. — Drum bun, pe ceea lume, sfinte soare!

Când dunga cea din urmă de lumină își luă rămas bun dela stejarii de granită de pe deal, un freamăt adânc se porni în pădurea bătrână, un freamăt scurt însă. Codrul își clăti coroana grea de frunze în șopot dulce, în freamăt aștipitor, mierlele trimiteau depărtărilor ultimele fluerături, turturelele își înecau celea din urmă suspine frânte, glasuri somnuroase, ciripituri nedecise tremurau de deasupra cuiburilor rotunde, moi, iar pupază bătea toacă însăării. Rugăciunile de sara se înălțau de pretutindinea

sincere, curate, mărețe în răcoarea și liniștea stăpânitoare, scurte ca orice rugă spusă din inimă curată, nevinovată de copil.

Circzile au pornit de mult spre satul, deasupra căruia vălul albastru, subțire de fum plutitor, se tot îngroașă. Mușete depărtate de vaci, se ridică în văzduh și pier slabite între dealuri. Dângătul de clopote, mai tare, pătrunde mai departe. Din vreme în vreme vre-un chiot depărtat, luându-și aripi de vânt, vine și se sparge în pădurea adurmită, apoi e înghițit de husdoapele întunecate. Tropotul stavei e tot mai slab, stăvarul mai încunjură odată, călare pe murgul cel mai ager, caii mici, și apoi se pierd în pometuri. Pravul de pe drumuri în sat, începe să se ridice în noursași albi.

Hotarul se umple tot mai mult de liniște. Vre-un băiat întârziat cu vitele abia se deslășește cu băta lui mare, în urma celor două vaci slabe, istovite de muncă.

Somnul pământului stăpânește întinderile, liniștea crește mereu, și pe un răstimp nici greerii nu cântă. Par-că sufletul, plin de pace și de mulțumire se topește și el în armonia aceasta a odihnei universale. În astfel de momente par-că înțelege, dar mai ales par-că simte, că el e foarte apropiat cu firea sa de armonia stăpânitoare din natură, că de aceeași minte sunt urzite toate câte sunt, și cu aceeași iubire sunt zidite toate. A adormi în brațele naturii însămnă a adormi în brațele lui Dumnezeu, și a muri însămnă a fi într'o legătură mai strânsă cu Dumnezeu, a te apropia mai mult de El, decât cum ești aproape în lumea asta. Frumșeta naturii nu se găte pentru un suflet cu moartea, căci ea toată se închiagă în armonia stăpânitoare, iar

bibliotecelor populare prin toate satele românești, cari la vremea sa să contrabalanseze aceste isprăvuri nouă pe terenul maghiarisării.

Societatea pentru teatru român. Anul acesta adunarea generală s'a ținut în orașelul Brad. Cu tot timpul nefavorabil, o mulțime de oaspeți au luat parte la adunare, dovedind un viu interes față de adunare și lucrările ei. Comitetul încă a fost present aproape în totalitatea sa.

Ședințele adunării au fost deschise de venerabilul și neobositul președinte *Iosif Vulcan*, care prezintă o tristă dar se poate, reală icoană din viața noastră socială. A răspuns prof. *Dr. Oprîșa* în numele Zaranzenilor și directorul *Părău* în numele Asociațiunii. După acestea președintele face elogii memoriei neuitatului *Iosif Hodoș* primul președinte al Societății, acela care a lucrat nu numai la înființarea acestei societăți, dar mai ales în aceste părți ale Zarandului, a fost unul dintre cel mai distins fruntaș al vieții românești.

După prezintarea raportului și alegerea îndatinatei comisii, dl prof. *Oprîșa* citește disertația sa despre înființarea gimnaziului din Brad, scoțând la lumină frământările Zaranzenilor, de a ridica acest institut de cultură națională. Disertația frumoasă a D-lui *Oprîșa* a fost ascultată cu interesul ce merită o astfel de lucrare.

După terminarea ședinței prime a urmat banchet și apoi publicul pleacă să cerceteze frumoasa expoziție a lucrurilor de mână țărănești din părțile acestea. Expoziție de importanță mare mai ales, dacă s'ar fi dovedit și mai mult interes față de expoziții.

Sara s'a dat concert și teatru. Cu acest prilej bursierul societății dl *Zaharie Bârșan* a declamat două poezii. Piesa ce s'a jucat

armonia, preceptată odată, rămâne în suflet, când acesta merge la însuși izvorul armoniei.

Pacea întâiului somn nu ține însă mult. Se trezesc buhnele nefericite, cu penele lor moi și din scorburi negre, din husdoapele păraelor întunecate încep să chianne, înfiorând tăcerea adâncă, ca veștile rele o inimă simțitoare. Greeri smălțuiți cu lac, din porțița locuințelor rotunde, ascunse în sulfina miroitoare, îți intră în urechi cu cântul lor sarbăd și fără sfârșit. O boare lină, plină de mângâieri, ca graul dulce al unei fecioare, deșteaptă pădurea adormită. Mai târziu adoarme iar în adânc, dar visurile rămân la suprafață și nu mai înceată cu șopotul lor duios, uneori schimbat în freamăt, ce se înalță ca un imn vecinic, ca o „perpetua adoratio“ spre bolta înflorită cu flori de argint, sub care se încheagă par-că lumina albă, curată a unei pline. — Fălăitului aripelor moi a păsărilor de noapte, pătrunde în suflet, răcorindu-l și umplându-l de vise. Vr'un glas, rupt cine știe de unde, s'aude tare. Urechile aud șoapte pe cari ziua nu le aud, și inima simțește fioruri, ziua neluțelese.

Îți pare rău să zici rămas bun pădurii ce doarme visând. Te simți legat și sufletul e setos de visare. Ai vrea să visezi treaz, să observi tot, să simți ori ce irămurare a armoniei stăpânitoare...

*Ci codrul negru sună
Huesc husdoapele —
Sub farmecul de lună
Se 'nchid pleoapele.*

Alfus.

a fost productul unei fice de a Zarandului, dna *Constanța Hodoș*. Interpretările rolurilor au fost succese. Dintre cântări a plăcut *Răsunetele* din Ardeal și Crișana a dlui *Vidu*.

La începutul ședinței a dona s'a citit încă o lucrare a unui zarandean: *Câteva amintiri dela școlile din Brad* scrise de distinsul prof. *Enea Hodoș* dela Caransebeș. Apoi dl secretar al societății citește disertația sa din domeniul esteticii: *despre gust*. A fost o nimerită idee ca să se citească disertațiile la începutul ședinței. Lăsate de comun la sfârșit, mai adese nu sunt urmările cu acel interes, care îl merită.

S'a reluat apoi firul agendelor oficioase. Comisia pentru înscrierea de membri, spre marea surprindere a tuturor, prezintă un rezultat din cale afară îmbucurător: 5000 cor. pe altarul teatrului român, o sumă, ce nu s'a ajuns până acum. Printre membrii fondatori întâlnim pe *Iuliu Brut Hodosiu*, directorul „Patriei.“ fiul lui *Ios. Hodoș* și pe adv. *Dr. Iuliu Maniu*, ambii din Blaj.

Din raportul casarului aflăm că averea societății trece peste suma de 350 mii cor.

Comisia pentru raportul comitetului recomandând aprobarea activității dezvoltate, face unele propuneri, cari se refer la bursierii societății, studiile și referința lor față de comitet. Asemenea propune să se compună și un repertoriu a pieselor potrivite de a fi jucate.

Telegrame din toate părțile sosite la Brad, dovedesc interesul față de această societate, care desvoaltă în liniște și fără mult șgomot, o activitate vrednică de toată considerația

Împlinindu-se periodul de trei ani, comitetul societății urmează a fi ales. Președintele anunță că dl *Petrescu*, strămutându-și locuința din Brașov se roagă să nu mai fie considerat la postul de casar. De odată se relevează meritele pe cari dl *Petrescu* și le-a câștigat în administrarea averii societății, merite, cari, la propunerea președintelui se trec la protocol. Noul comitet s'a compus astfel: președinte *Ios. Vulcan*, vicepreședinte *Virgil Oniș*, secretar *Dr. I. Blaga*, casar *Dr. Niculae Vecerdea*, membrii: *Dr. Dobrin* (Lugoj) *V. Goldiș* (Arad) și *G. Dima* (Brașov).

Pe anul viitor societatea a fost invitată să-și țină adunarea în Reșița montană.

Închizând ședințele adunării generale, dl *Vulcan*, viu emoționat, aduce mulțumitele sale Zaranzenilor, cari s'au purtat așa de brav. Răspunde prof. *Damian*.

Sara a fost bal, lume foarte multă cât nu mai încăpeau Ziua următoare câțiva au mers la goronul lui *Horea*, să verse o lacrimă pe mormântul lui *Iancu*, să-și reîmprospeteze timpii de aur, când în comitatul de odinioară a Zarandului era o adevărată lume românească; — iar cei mai mulți s'au dus către casă, cu inimile pline de amintiri entusiaste.

REVISTE.

Franța. Relațiunile oficioase s'au întrerupt între guvernul francez și Vatican. Poporul francez însă vrea să le susțină și mai departe, și deși *Combes* strigă în gură mare, că țara lui de aici în colu n'are să mai fie fica bisericii, ci fica culturii, agronomiei și a comer-

ciului, catolicii „practici“ spun cu mare glas, că ei vreau să fie și mai departe fiii cei mari ascultători ai bisericii. *Combes* a început deja „lupta pentru eliberarea patriei din mâinile clericilor,“ deocamdată permite bisericii să folosească lucrurile, ce le are acum, rezervându-și „națiunea“ dreptul de ale dona altor corporațiuni, ori eventual de ale băga în cassa statului. Episcopul *Geay* și-a dat abdicerea la curia Romană, carea i-a și primit-o, iar *Combes* i-a luat-o la cunoștință. Acum sunt 9 episcopii vacante. Să afirmă că și *Le Nordez* și-a dat abdicerea.

Războiul Ruso-Japonez. Cea mai crâncenă dintre luptele ce s'au dat până acuma între armatele ruse și japoneze a fost cea dela *Liaoyang*, care a durat 10 zile și în care s'au prăpădit regimente întregi. Sfârșitul luptei a fost că rușii au evacuat *Liaoyangul* cu o pierdere de 35,000 oameni. — Lupta ce s'a dat aci și-a ajuns culmea când japonezii au luat cu asalt muntele *Șusan*. — Bombardarea japonezilor contra pozițiilor ruse au fost teribila. De re pețite ori 50—60 ghiulele de tun esplodeau deodată. Lui *Kuropatkin* generalul armatei Ruse i-a succes se scape grosul armatei din pericolul de a fi în-ineunjurată și zdrobită total de japonezi. — Rușii se retrag în fugă spre *Mukden*. Aci însă nu se vor opri de oarece aceasta nu e o poziție apărută, ci vor merge la *Tienling*.

Japonezii urmăresc pe ruși cu toată puterea. *Kuroki* îi urmărește paralel, scopul lui e să mai oprească odată armata rusă înaintea *Mukdenului* și se o silească la o nouă luptă. Armata rusă e atăcată din 3 laturi. *Kuropatkin* în continu e silit să se lupte cu japonezii, cari îndată ce ajung pe vre-o ridicătură cu artileria descarcă un foc omoritor contra fugarilor. Rușii în fugă sunt siliți să-și părăsească tunurile, carele și raniții. Retragerea lui *Kuropatkin* e una dintre celea mai periculoase și va fi bine dacă își va putea scăpa de perire o parte a armatei. — *Kuropatkin* nu poate să mai primească o altă luptă până când nu-i vor sosi noue ajutoare din Rusia.

Țarul a dat noue ordine de mobilizare. — Trupele din Rusia vor sosi la tomnă pe câmpul de războiu.

Rusia dară numai prin noemvrie, decemvrie va putea pași ofensive, tot pe atunci va sosi în apele japoneze și flota rusă care în 10 sept. va pleca din Marea baltică. — Până atunci însă japonezii se vor întări în *Mandjuria* curățându-o total de ruși.

CORESPONDINȚE.

Peregrinaj la Mănăstirea Ciungii.

— din districtul prot. al M.-Uioarei. —

28 August 1904.

În fața secetei îndelungate care amenință cu foamete oamenii și dobitoacele și în urma deselor focuri, care au lăsat pe mulți fără hrană și adăpost, se prevede un imponent peregrinaj la mănăstirea Ciungii pe ziua de s. Maria 28 Aug. st. n. a. c. — revărsând-și cerul însă rona darurilor sale chiar în prezilele sărbătoarei, mulți vor fi abstat dela propus, chiar și din cei mai din apropiere, pe când alții mai tari în propusul lor, din depărtări au sosit în prezina sărbătoarei, nesocotind ostenețele și greutatea drumului, numai ca să-și poată dobândi alinarea suferințelor și mângâierea sufletească, și toată noaptea au priveghiat, rugându-se și închinându-se maicei Domnului în bisericuța retrasă și ferită de sgomotul și înșelăciunile lumii.

În presară s'a servit însărutul prin preotul local și apoi s'au mărturisit cei deja sosiți.

În ziua de sărbătoare de dimineața curgeau peregrinii îmbrăcați sărbătorește deși ploaia nu mai înceta.

Numărul peregrinilor pe lângă tot timpul nefavorabil au fost până la 300.

La 7 oare dimineața s'a servit mâncatul prin preotul local și după aceea s'au spovedit cei ce au mai sosit.

La 9 oare a. m. s'a început liturgia solemnă între pomii grădinei (fiind biserică prea strâmtă) sub un cort mare, la un altar frumos împodobit cu icoane, verdețuri și flori naturale, pontificând On. I. Moldovan parochul Ciungii cu asistența Onoraților Ioan Baciu, parochul Noșlacului Vasile Gruia parochul Cisteiului-magiar; cântările au fost destul de bine executate de cantorul local, ajutat de alți cantori vecini.

Sub liturgie s'a cuminecat mulțime de popor.

La sfârșit după slujirea părăstaselor și citirea molitvei On. I. Moldovan ține o predică întru însămănătatea sărbătoarei, în care arată „că Preacurata prin viața sa, s'a făcut oamenilor pildă: întru rugăciuni, binefaceri și gândiri evlavioase, și prin adormirea sa, sezând de-a dreapta fiului și Dumnezeuului nostru s'a făcut: mângâierea celor întristați, apărătoarea păcătoșilor și maica noastră a tuturor.“

S'a servit sfințirea apei și stropirea credincioșilor cu apă; după aceea la 20 morboși s'a servit maslele. S'au cetit Paralisisul Născătoarei, ascultat în genuchi cu multă pietate.

În urma acestora preotul I. Moldovan, pornind din cuvintele Ev. Mat. XVIII. 20. „Ori unde se vor aduna doi sau trei întru numele meu, voi fi și eu în mijlocul lor,“ pune la inima celor prezenți „că numai biserică poate procura oamenilor bucuria inimii și mângâierea în suflet,“ și cu aceste fiind timpul la 2 oare d. a. după ce rostește „rugăciunea Domnului,“ invitându-i să nu pregete și pe anul viitor a osteni la acest sfânt locaș — dimitte poporul la ale sale.

Toți cei adunați sub impresiunea celor auzite, în liniște, mângâiați în suflet și înțăriți în credință s'au depărtat la căminele lor.

Prin peregrinajul acesta dovedește-să, că viu este simțul de pietate în popor și că în butul tuturor curentelor contrare bisericești neclătită-i este alipirea către a. biserică și instituțiunile ei.

m.

Rugare în interesul Asociațiunei.

Prin presa noastră am făcut cunoscut publicului român, că *Asociațiunea* pentru literatura română și cultura poporului român va ține adunarea sa generală în anul curent la 21 și 22 Septembrie în Timișoara, deci înainte de adunarea generală venim în interesul *Asociațiunei* cu o rugare către publicul român.

Fiecare român știutor de carte trebuie să fie convins, că dacă noi nu vom sprijini instituțiunile noastre culturale, acelea de vreme nu vor fi sprijinite. — fiecare român știutor de carte trebuie acum să știe, că instituțiunile noastre culturale nici când n-au avut așa mare lipsă de sprijin material, și că noi nici când n'am fost așa de avizați de a ne apăra și susținea cultura noastră națională ca acum; deci presupunem, că fiecare român cât de puțin pătruns de iubirea neamului său trebuie să se simtă obligat a sprijini și materialmente instituțiunile noastre culturale și prin aceasta a conlucra la promovarea culturii noastre naționale.

În acest scop ne adresăm deci către toți românii, femei și bărbați, ca să binevoiască a să înrola între sprijinitorii *Asociațiunei* și a-se înscrie de membrii.

Membrii *Asociațiunei* sunt: *fundatori*, cari solvesc odată pentru totdeauna 400 cor., — *pe viață*, cari solvesc odată pentru totdeauna 200 cor. *ordinari*, cari solvesc o taxă anuală de 10 cor., și *ajutători*, cari solvesc ori ce sumă.

Taxa de 400 și cea de 200 de cor. să poate solvi odată ori în 5 rate anuale egale. spre acest scop subscrisul comitet a pregătit documente, cari să pot cere și prin poșta dela membrul comitetului domnul Romulus Cărbăș director de bancă în Timișoara; — prima rată adevă a cincea parte a sumei subscribe împreună cu obligațiunea subscrișă sunt a se trimite până la adunarea generală la adresa dlui Cărbăș.

În înțelesul statutelor *Asociațiunii* membri pot fi și femei, cari exercitează toate drepturile în mod egal cu bărbații, deci au și dreptul de vot; numărul cel disparent de mic al membrilor de sexul femeiesc ne silște cu deosebire a ne adresa către damele române cu rugarea, ca să se înscrie de membri la *Asociațiune*, ca prin aceasta să arătăm, că și femeia română conlucra la promovarea culturii noastre naționale și că și noi știm a da femeii române onoarea cuvenită.

Timișoara, la 1 Septembrie 1904.

Comitetul aranjator.

Cătră P. T. Abonenți.

Începându-se semestrul al 2-lea rugăm pe On. abonenți, să binevoiască a-și renoui abonamentul; iară cei ce sunt în rezonanță să ne trimită fără amânare suma datorită, căci foaia are lipse mari și arzătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

Din diecesa de Lugoj. În ședința consistorială dela 26 August s'an îmărtit din fondurile diecesane stipendii la 98 studenți și ucenici de măiestri. Suma stipendiilor e de 7940 cor. dintre cari din fond. Braia 2470 Iova Popoviciu 940. Chiss 150. Stoina 50. Liviu 300 Breca 360 și Rudolf 3720. — Cu terminul de 15 crt. se escrie concurs la postul de învățator în: *Lighet* (protopopiatul Ciacovei în Lighet). *Rudemori* (protopopiatul Ulpiei-Traiane în Hunyad-Várhely) *Stei* (Vicariatul Hategului în Hátzeg). *Parța* (în protopopiatul Timișoarei în Arad).

Hymen. *Augustin Cioba*, cler. abs. și *Elisa Hârșian*, anunță cununia lor care se va celebra Duminecă în 18 Septembrie în biserică greco-catolică din Chimitelnicul de Câmpie.

Distincția unui Transilvănean. Aflăm cu plăcere, că dl *Ignat Mircea*, licențiat în drept, unul din proprietarii vestitului local: „*caru cu bere al fraților Mircea*“ cum și antreprenorul restaurantului gărei de nord din București, a fost decorat. de M. S. Regele Carol al României, cu *Coroana României în gradul de Cavalier*.

Serviciul militar de doi ani se vede că se va introduce în scurt și la noi. Ministrul de războiu a făcut Majestații Sale raport despre acest proiect, care va fi supus desbaterii dietei austriace, îndată la începutul sesiunii.

Știri personale *Iuliu Florian* doctorand în s. teologie a fost numit capelan în Cluj, iar *Victor Macaveiu*, de asemenea doctorand în științele teologice de profesor, la Seminarul din Blaj.

Peregrinajul la Roma proiectat pe zilele prime ale lui Octobre, la care s'au însinuat peste 50 participanți, a trăbuit să-l amânăm, din cauza miseriei populațiunii din întreaga țară. Îți vine greu să cheltuești atâta bani, când vezi pe aproapele tău lipsit din cauza secetei din vară sau păgubit prin dese incendii. Va ajuta Dumnezeu la anul.

Diverse. Cunoaștem o mulțime de feluri de doctori. În zilele trecute s'a mai descoperit o specie de doctor alias doctor: de paseri, în persoana dlui Loreto Cacchioni, care din compătămire față de paserile bolnave, se ocupă cu vindecarea lor, și încă cu mult succes. A fost în audiență la Papa, cărnia i-a oferit 60 de paseri exotice într-o colivia artistică. Cadoul i-a plăcut foarte mult Sfinției Sale, de aceea pe nou cunoscutul doctor l'a decorat cu o medalie de argint.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit P. Anca Ritiștea, T. Abrudan Cisteiu, G. Branea Petclea, I. Balint Petrid, I. Bozac Sâmbotelec, D. Caliman Ciavaș, A. Candrea Lupșa, I. Cornea Vint, Ioan Câmpian Băița, I. Cimonea Chibuleu, V. Crișan Bagin, C. Cotorea Hârșeu, C. Costin Uilac, V. Dancu Țapu, A. Papiu Bistra, G. Dănilă Cheța, I. Deac Gheja, D. Decei Orlat, I. Dobrean Corbu, A. Dobrescu Sebeș, D. Dregan Dămuc, V. Florean Racovița, I. Fulicea Șinea, A. Frâncu Benic, V. Fărcașan Heșdate, V. C. Farago Suat, E. Faust Vesceș, T. Furdu Logig, St. Faust Bernadea, V. Folea Giulus, G. Florian Sânger, I. Ghișoiu Vizocna, I. Gergely Sovata, A. Popa Bucium-Sasa, A. Gruța Asinip, N. Galea Inoc. T. Giurgiu Aruncuta, I. Graur Sidrieș, Ioan Găbudean Filea, A. Gligor Șard, V. Gruia Cisteiu câte 15 c. 77 f. B. Giurca Bucerde 18 c. 86 f. I. Giurgiu Harastăș, I. Graur Curticap câte 21 c. 47 f., V. Suciș Căpuș 11 c. 70 f., laolaltă 720 c. 07 f.

Știri literare. Am primit în timpul din urmă: *Constituțiunea Patriei* sau drepturile și datorințele cetățenești de prof. *Ioan F. Negruș*; scriere de valoare nu numai pentru

scoale, ci și pentru privați. Întru cât dă pe scurt invitații în toate afacerile publice, ca administrația concurselor, municipiilor, constituția țării, corpurile legiuitoare, justiția, armata, instrucția publică, cartea funduară, testament, contract, cambiu ș. a. Cartea aceasta care apare acum în a III-a ediție costă 1 cor. A apărut însă și o ediție prescurtată pentru școlile populare, care costă 36 fl. Recomandăm cu toată căldura procurarea acestei scrieri folositoare. — *Odele lui Horatius* traduse românește în proză de canonicul *Gavril Pop*; a apărut până acum fasc. I. costă 40 fl. Afară de textul latin, au traducerea românească și o mulțime de interpretări și explicații la text. Publicația aceasta va fi de mare folos tinerimii ajutându-o în pătrunderea înțelesului frumoaselor ode alui Horat. Vor apărea vră-o 8 fasc. — D-oul *M. Străjan*, fost profesor la Craiova va scoate de sub tipar traducerea completă a *Bucolicelor și Georgicelor* lui Virgil. Atragem din bună vreme atenția centurilor noastre asupra acestei traduceri critice, făcute în foarte bune condiții.

Examenul de maturitate supletor se ține la gimnaziul nostru azi Sâmbătă în 10 crt. Va fi de față directorul suprem Kuncz E. dela Cluj

Pentru adunarea Asociațiunii s-au esperat și pe anul acesta bilete de călătorie pe căile ferate cu preț redus. Cei ce vor să beneficieze de ele să se adreseze directorilor desernămintelor ori biroului Asociațiunii în Sibiu. Biletele sunt valabile din 15—30 septembrie n.

Numiri. *Dr. Emil Hătegan*, practicant la tribunalul din Cluj, a fost numit vice-notar la judecătoria din Hida. — *Dumitru Lupan* fost profesor suplent la gimnaziul din Brașov, a fost ales profesor la Năsăud, în locul dlui Măruț, căruia ministrul i-a denegat aprobarea — *Valer Pop* din Cluj a făcut la Viena cu bun succes examenul de jude-auditor.

Cucuruz pentru țărani. Institutul de credit „Patria” din Blaj a procurat din România mai multe vagoane de cucuruz, calitate foarte bună, pe care îl vinde țăranilor cu prețuri moderate, cu un 1 fl. 30 cr. ferdela.

Masa studenților. S-au primit următoarele contribuții: *Teodor Suciu*, Chiciad 4 cor. harnicul protopop al Almașului *Vas. L. Pop*, a trimis 30 cor. pedeapsă dela un credincios — *Elevii cl. IV gimn. Blaj*, cor. 5 în loc de cunună pe mormântul colegului lor Iul. Barna — *Val. Bugner*, Tritul sup. cor. 1950 stolă dela 6 preoți, cari au făcut funcțiuni sacre în Tritul sup. — prof. *Gavril Precup*, col. cor. 1760 — *Simin. V. Ladislau*, cor. 5 — fundațiunea *Bas. Raf*, cuota pe a. c. cor. 200. — *Biserica din Reghin*, cor. 10. *Eremia Pop Harșan*, Chiheriul inf. cor. 22. *Ioan Racoșan*, Ibănești.

Din România Ziarele de dincolo anunță apropiata vizită a împăratului Wilhelm al Germaniei și a moștenitorilor de tron din Anglia. Dacă se va realiza vizita împăratului Germaniei ea însemnă pentru România un succes important.

Societatea meseriașilor din Blaj invită la *Petrecerea cu joc*, care va avea loc la 10 septembrie st. n. 1904 în sala otelului „Univers”. Petrecerii îi va premerge producțiunea teatrală „*Scara Măței*” operetă în 1 act de V. Alexandri. — *Musica* de Ioan Mureșan.

Mulțămită publică. Subscriși în numele comitetului aranjator a petrecerei de vară,

aranjată de către tinerimea română din Copand și jur în 12 Iulie st. n. 1904 în favoarea fondului de edificare a bisericii gr.-cat. din Copand, avem onoarea a ne da samă despre rezultatul petrecerei prin următoarele: Intrate au fost total 180 cor. din cari subtrăgându-se spesele de 100 cor. a rămas venit curat suma de 80 coroane cari s-au și înaintat senatului bisericesc. La petrecere au binevoita suprasolvi următorii: Domnii *Dr. Eugen Patacean* avocat Turda 17 coroane *Dr. Iuliu Ponescu* avocat Turda 5 cor. *George Boldea* căpitan pens. Turda 4 cor. *Nicolau Rațiu* adm. protop. 3 cor. 40 fl. *Dr. Valer Moldovan* avocat Turda 3 cor. *Zovanyi Iozsef* Copand 3 cor. 40 fl. *Ioan Mesaros* avocat Turda 2 cor. *Ioan Cadar* notar Ciucea 2 cor. *Iuliu Vlăduț* dir. de bancă Turda *Iosif Florean* preot Selicea *Nicolau Moldovan* preot Comițig *Simion Onosi* notar Iara *Ioachim B. Pop* învățător S. Feneș *Ioan Pop* rotar Turda *Basil Băla* învățător Magura *câte 1 coroană*. *Dionisiu On. Olar* învățător Sanger *N. N. Modi Mihaly* notar Sând *Ioan Moldovan* învățător Stimbaiu *Miron Chiriță* învățător Berchiș *Valer Șandru* teolog abs. *M. Copand* *Iuliu Harșan* ped. abs. *Tauren* *Szatmari Miklos* stud. univ. Sând, *Silviu Bologa* rotar Turda *Emil Poruț* *N. Szigethi* subnotar Sând *N. Bureș* învățător *Silviușu* mag. *Laszlo Istvan* *Banabic* *Ioan Bologa* com. Turda *Iakab Gerghely* sub notor Sând *Lux Eduard* com. Turda *N. Abend* com. *câte 40 fl.* *George Patacean* cand. de adv. Copand 20 cor. *Emil Mureșan* învățător Copand *Silviu Chișiu* învățător Copand *câte 4 cor.* Pentru binevoitorul sprijin și pe această cale aducem vii mulțămite atât St. suprasolviatori cât și St. participanți. Copand la 14 August 1904. *George Patacean*, presidente. *Silviu Chișiu*, cassar.

Apel. Comuna mare română Mădăraș din comitatul Sătmăruului în urma incendiului înflorător, din August st. n. a. c. și-au pierdut toate edificiile parohiale și școlare, suferind daună de 20.000 coroane, din care sumă abia 6 mii coroane se reintorc din asigurare; e avisată la concursul poporenilor, dar și aceștia în mare parte au fost atinși de aceeași lovitură.

Comuna aceasta frumoasă, bine organizată, până aci ea comună mărginașă a fost fala poporului român din acestea părți, și cu instituțiunile ei sentinela românismului în mijlocul poporului străin. — astăzi însă nimicită; fără ajutor, foarte ușor poate să devină pradă uneltirilor dușmănoase. Apelez deci în numele poporenilor la inima nobilă a poporului român, ca să ne vină în ajutor cu obolii săi, ca reconstruindu-ne edificiile culturale din această comună, să putem implii și mai departe misiunea ce o avem, ca să păstrăm limba și datinile strămoșești în acest loc înecunjurat de străini. Ofertele marimonioase cer a se trimite la adresa Oficiului parochial gr.-cat. român de Mădăraș, cari se vor quita pe cale ziaristică. Mădăraș la 20 August 1904. În numele comunității întregi. *Ludovic Marcus*, preot gr.-cat. rom.

După 30 de ani. Ziarul „*Alkotmány*” serie: Un industriaș maghiar emigrat înainte cu 30 ani, întorcându-se pentru afaceri la Budapesta, a făcut următoarele declarațiuni: „Am avut o grozavă desamăgire. Budapesta este frumos oraș, dar să nu spună nimeni că e oraș maghiar. Ierusalimul nu cred să fi fost mai jidovesc, decât Budapesta în zilele noastre. Umblând pe străzi, promenade, la teatre, restaurante, băi și alte localuri publice în toate părțile întâl-

nești tipuri, cari numai ungurești nu sunt. Dumnezeu! Ce s-a făcut rassa maghiară? Unde sunt Ungurii? Toate isvoarele de câștig sunt în mâinile jidovilor!”

Necrolog. † *Dănilă H. Coste*, preot gr.-cat. în Chendrea după un morb-lung, împărtășit cu ss. sacramente ale muribunzilor, în anul al 73-lea al vieții, al 50-lea al preoției sale, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 3 septembrie.

† Din România se anunță moartea lui *I. M. Răureanu*, prof și inspector școlar autorul atât de mult cetitelor scrieri morale pentru tinerime: *Onele Paștilor*, *Privighetoarea*, *Roza de Taneburg*, *Incendiul* ș. a.

Odihnescă în pace!

AVIS.

Prin aceasta se atrage atențiunea onoratelor senate școlastice, cari au lipsă de un docente-cantor, destoinic și apt în toată privința față de oficiul său. — Cu o praxă pe terenul instrucțiunii dintre celea mai frumoase, mai estinsă și cât se poate mai bună, carea poate fi documentată cu celea mai bune atestare oficioase. — Cualificat „de ajuns” pentru școlile cu limba de propunere română în anul 1896. la institutul pedagogic din Blaj, unde a absolvat și întreg cursul preparandial. E provăzut pe lângă acestea și cu Atestate din cultura viței americane și europene, pecum și din pomologia. Cântăreț foarte bun și cunoscător perfect a tipicului și ritului bisericii răsăritului; are și ceva cunoștință din musica vocală și instrumentală. Vorbește pe lângă limba română, și o poșede pe deplin în vorbit și scris și limba maghiară.

Ca salar pretinde să aibă, salarii minimal prescriși de lege pecum și cuincuenalele, cuartir corăspunzător legii, grădină și superidificările economice necesari. Ar dori să ajungă într-un așa loc unde se fie ceva oraș eventual opid, ori dacă nu într-un loc, care să fie aproape de vrenn oraș cu școli, sau eventual într-o comună și mai depărtată de un astfel de oraș numai salariul să fie punctuos și sigur. E aplicat a merge ori și unde pe teritoriul Provinciei Mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

A se adresa la redacțiunea acestui ziar de nude epistolele vor fi trimise la destinațiunea lor.

38 (1—2)

Un învățacel din casă bună care are cel puțin 2 sau 3 clase gimnastiale și poșede pe lângă l. română încă ure-o limbă de a patriei, să primește în prăvălia de manufactură a sub-scrișilor.

Streza & Stupariu.

37 (3—3)

Blaj—Balázsfalva.

„Caffée Grand“

„Caffée Grand“

Augustin Coltor

și-a aranjat în Strada mică *Cafenea*, *Cofetărie* și *Hotel* servind *bucatele cele mai gustoase* și *beuturile cele mai bune* pe cum și *chilli comferte și ieftine.*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Povestea cerbului

— fragment. —

... Chiar când intrară cei trei tineri în biserică, bătrânul preot, predicând credințioșilor săi, spuse următoarele:

Lângă un izvor cu apă cristalină, pe pajiștea verde, la umbra răcoritoare a dealului brădet, durmea fără grije un cerb, când deodată, în imediata lui apropiere se auzi o bubuitură, carea-l trezi din somn liniștit. Glonțul îi era lui menit; sârmanul animal, întru adevăr fusese în mare pericol. Norocul lui că glonțul nu nimerise.

Ce era așa dară mai natural, decât ca cerbul să sară spăriat și să-și caute scăpare prin fugă, afundându-se și ascunzându-se în desimile codrului.

Nu peste mult însă uită cu totul groaznicul pericol, din care scăpase teafăr și cu așa noroc, și iarăși îl apucă dorul de brădetul cel răcoros și izvorul cel cristalin, unde i-se îmbia un culcuș atât de moale și plăcut. Pentru aceea se reîntoarce iarăși la locu-i atât de plăcut și culcându-se așipi liniștit. Dar iată tufele din dărătul lui începură a se mișca și sunetul unei dona pușcături conturbă liniștea adâncă a codrului. Glonțul șueră acum mai aproape de el, ca prima dată, iar pericolul a fost cu mult mai oribil, decât atunci. Întru adevăr mare noroc a avut nobilul animal, de rămase și de astă dată nevătămat. — De aceea nu-i mirare, că tot atât de repede sări din locu-i de odihnă și alergă în pădure, pentru a se retrage în ascunzătoarea-i sigură.

După toate acestea astutul animal, cu drept cuvânt a putut să se ferească, de a se reîntoarce iarăși pe pajiștea catifelată a brădetului, ori cât de plăcută să fi fost odihna pe marginile înverzite ale izvorului, căci a putut și cu siguranță, că vânătorul îl pânđește ascuns între tufe, ca reîntorcându-se să-i stângă viața. E drept că celea dintâiu donă pușcătura nu nimeriră, ei, dar cine știe, nu va nimeri a treia! De aceea, omul a bună samă va socoti aproape cu siguranță, că cerbul scăpat cu atâta noroc din pericolul dublu ce-l amenințase. Iși va fi căutat alt culcuș. Durere, însă, nu se întâmplă astfel! Anume nu peste mult iarăși s'a dorit la vechiul loc de odihnă și destul de imprudent se trânti iarăși pe marginea umbroasă a izvorului. Dar iată se auzi o a treia împușcătură și cerbul, nenorocosul și imprudentul cerb, zăcea acolo pe pajiște, udând cu sângele lui propriu, locu-i de odihnă odinioară atât de plăcut.

A treia pușcătură, i-a stâns viața. Așa dară, că nobila fiară a codrului purcese de tot neînțelepțește? Dar — continuă veteranul păstor sufletesc, — cu mult mai neînțelepțește se aruncă în pericolul omul păcătos, care amână întoarcerea lui de pe o zi pe alta, pentru că aleargă în pericolul cel mai înfrorător, în pedeapsa eternelor chinuri!

Păcătosul încă se tăvălește fără de grije pe marginile umbroase și înflorite ale izvorului plăcerilor lumesti, când de odată tresare, spăriat de sunetul unei împușcături. Această pușcătură e glasul grației a milostivului Dumnezeu, care îl face atent, să se

trezească și să se scoale din amețala-i aducătoare de moarte! Și glasul acesta al grației se manifesta de multe ori în mod destul de evident.

Sufletul datat a gusta bucuriile lumii, perde pe neașteptate acși pe tatăl, mamă, soră, soție, sau prunci sau acș pe el însuși îl constrânge vre-un morb periculos a păzi patul, ca cugetul la eventuala moarte să-l desmortalască din amortală păcătoasă; sau ajunge-l o altă nenorocire neprevăzută și neașteptată.

Dar acest păcătos nu bagă în samă glasul acela care-i face atent și nu părăsește pajiștea înverzită și brădetul răcoros, al plăcerilor lumesti! Sau și dacă a trăsărit spăriat pe un minut de sunetul împușcăturii, însă iarăși se cufundă în plăcerile păcătoase. Nu peste mult răsună după aceea a dona pușcătură. Grația divină a străbătut mai cu putere în inima păcătosului, sufletul buimăcit se cutramură cu mai multă groază la auzul glonțului șuerător cutremură-i-se inima, vede, recunoaște pericolul în care e, ar și voi a se întoarce; ei, dar ar voi numai, cu toate acestea nu se întoarce. — Cât ce i-s'a liniștit conștiința, se reîntoarce iarăși la pajiștea moale a plăcerilor.

Acum deodată răsună a treia pușcătură, de data asta nu a milostivului, ci din armele omorătoare ale dreptului Dumnezeu și păcătosul, care nu a voit a pricepe, nu a voit a urma invităriile repetite ale grației, acum stă acolo dinaintea tronului eternului judecător. Acum e prea târziu.

Între-ți la inimă exemplul acesta, o iubite suflet creștin — adause oratorul — și nu amâna de pe o zi pe alta întoarcerea ta, ca să nu fi constrâns a esclama odinioară: Vai mie, cerbul acela, nepriceputul acela de cerb, aur fost eu!...

Tânărul nobil, care-și serba ziua nașterii, ascultă cu cutramur predica. Numai un an trecuse de când moartea-i răpise pe iubii lui părinți, și cât de mult samănă aceasta cu pușcătura primă amintită de bătrânul preot!

Nu peste mult, după aceea îl podidi sângele, aceasta iarăși ca și când ar fi fost a doua pușcătură.

Natural, că exemplul cerbului imprudent și explicările adause la acela i-au pătruns adânc în inimă și par-că o voce internă îi șoptea în ureche: aibi grije, să nu pătești și tu, ca neînțeleptul cerb!

Ei, dar chiar azi, în ziua nașterii lui, să se ocupe el cu întoarcerea lui și să meargă să se mărturisească? Ziua de azi nu-i de treaba asta, cugetă în sine: apoi ce ar zice la asta soții lui; ce batjocuri ar trebui să sufere?! Acuși se va întoarce el, mai este încă vreme, de altă dată; acum nu-și poate perde timpul cu de-al de acestea!

Cu astfel de engete se depărtă din biserică și în mijlocul veseliei și între pretinii lui viali peste puțin i-se liniști conștiința. — Pătănia cerbului îi sbră cu totul din minte. Cei trei tineri petrecură toată ziua în voia cea mai bună, iar cei doi pretini îl felicitau într'una pe eroul zilei, care-și serba ziua nașterii lui.

Ei, ei, însă ziua aceasta cât de nenorocoasă a fost pentru sârmanul sărbătorit;

aceasta era ultima zi a îndurării lui Dumnezeu cel îndelung-răbdător și tinărul stătea înaintea pușcăturii a treia a Dreptului Dumnezeu.

De cătră sară, anume când se pregăteau chiar, a-se reîntoarce acasă, pe când pentru ultima oară se ciocniră pocalele, țighește din gura tinărului sărbătorit un părău de sânge și începă a vomă cu așa vehementă sânge. Încât la câteva minute se prăbuși mort la pământ! — Ultimele-i cuvinte i-au fost: „Cerbule acela, acel cerb imprudent și nesocotit sunt eu!”

Aceasta ar fi istorioara cea instructivă, iubite cetitorule.

Nu e glumă acesta, ci exemplul înfricoșat pentru tine. Aruncă numai o privire asupra vieții tale din trecut și cearcă cu atențiune, că oare nu ți-a sunat și ție prima și a doua pușcătură a grației dumnezeiești!

Poate și inima ta a fost sfâșiată de durere prin moartea neașteptată a vr'nuia din iubii tăi, poate și tu ai văzut că Dumnezeu te face atent, ai auzit glasul chemător, blând, părintesc, ai simțit amenințarea serioasă a degetului său; cugetă numai, aceasta poate fi prima pușcătură! Poate că ai fost impresurat și de morburile periculoase; grijește, să nu fi fost aceasta a doua pușcătură! ori poate că ai scăpat din vreun pericol mare, de moarte; bine îți însămnă, pentru că deși aceasta a treia pușcătură nu a pus capet vieții tale, dar te a dus mai aproape de moarte, ca cutramurându-te să pricepi glasul părintesc a lui Dumnezeu.

Ascultat'ai de acel glas și schimbat'ai viața?

Dacă nu, atunci vai ție, căci și tu poți să pătești ca acel cerb neînțelept! Îndelung răbdătorul Dumnezeu bătut-a la nașa inimei tale, după ce tu la acea bătaie nu ai dat răspuns, a bătut mai tare. Dară tu, iubite creștine, nice de aceasta n-ai ascultat și încă și acum ți-ai incuiat ușa inimei tale! Grijește, să nu se întâmple și cu tine ce s'a întâmplat cu cerbul acela!!

Păzească-te de aceasta milostiva grație a bunului Dumnezeu!

B. O. Coleriu.

Greșelile timpului modern și combaterea lor.

(Fine).

Când apoi poporul... bancrotă economică atunci veniră apostolii „izbăvitori de lume"... Ceea ce agitatorii socialiști făcără cu poporul, e îngrozitor.... Căci la noi, unde oamenii ce își uresc meșteșugul, fără pregătire își șefi de partid și agitatori... unde cine înainte de asta cu 5 ori 10 ani era caldă de industrie, azi e redactor și conducător, acolo într'adevăr e o stare îngrozitoare. În satele catolice ziceau, că cel dintâiu socialist a fost Isus Christos, în cele protestante, că Schiller și Calvin... Făgăduesc pământ, liberare de dare, masă gratis, medicină gratis și ștergerea timbrelor și totala ștergere a oficialilor. Scopul e numai

să câştige aderenți, de pe cari să trăiască... și să imorali până la extrem. Dumnezeu nu au și-i răpesc poporului credința mângâitoare.

O simplă espunere din parte-ne a stării faptice și iată și combatem. Apoi multe marafeturi de ale zișilor socialiști, cum făcură la Aleșd și în alte locuri, pot să convingă, că inscenătorii sunt niște mișei fără suflet. E de propovăduit însă socialismul creștin.

Pe teren religios pocăitismul îl țin de o ramificație depărtată a religiei anglicane. Practizarea lui te face să presnui în el și socialism și anarchism: un fel de independență. Predicatorii lui sunt agenții societății biblice engleze; și sunt și aceștia minunați în felul lor, cu râvnă vrednică de un lucru bun, căci îi vorbă de trai. La ei pocăința se face odată și apoi e pocăit cât trăiește. — Aici permiteți să intru la niște intimități pastorale. Un pocăit a zis: pentru ce să Ingraș eu popii cu păcatele mele.

Eu admit, că aceste să pot referi la preotul care canonul din sfânta mărturisire îl croește așa, cât plinirea aceluia să-i aducă ceva la culină, dela unu într-o formă, dela altu întraltă formă. — Nu pot aproba aceasta procedere nici în o parte a canoanelor, cu atât mai mult, ca mărturisirile să formeze un fond oare care din care să aibă cineva dividende. — Pocăitismul și alte născociri religioase altcum le vom combate cu scriptura în mână. Ce pagubă însă, că atât de cu anevoie poți ajunge la o s. Scriptură românească completă! E timpul suprem să avem o scriptură portativă! Locuri de combatere în s. Scriptură nenumărate să află. Amintesc puține: ep. s. Pavel, ce să cetește în duminica înainte de s. Rusalii, trei ep. din săptămâna 26 după Rusalii și altele multe.

Alte curente nu ne impresară de aproape, deși omit, sfârșind însă iară voui aminti că trebuie să fim preoți adevărați, în cel mai strict înțeles a cuvântului.

Lumea e plină de indoeli și sunt mulți, cari se folosesc de aceasta și se pun pe mințite. Pe din afară îmbracă minciuna cu mult gust, să poată cuceri, pe din lăuntru însă conține venin omoritor de suflet. — Omul însătează și cearcă îndestulirea dorinții sale. În lumea cerească chiar așa curg râurile prin văile joase a umilinții, ca și în lumea văzută, ce slungesc pentru stămpărarea călătorului sătos. Aceste sunt râurile bogate, ce fănesc din isvoarele darului supranatural și a adevărului creștin. „Cine bea din apa ce eu voui da lui, nu va însăta nici odată“... Și în lumea ideală sunt deșerturi, ca în cea trupească, în cări drumarul ce le străbate se topește de setea chinuitoare. Aceste sunt deșerturile neadevărurilor. Pe necredincioșii veacului nostru curiositatea îi ademeni pe aceste locuri și în setea lor sufletească beau orice murdărie.

Să le dăm noi beutură limpede!

Ioan Rus.

Raport general

despre activitatea societății de lectură „Inocențiu-Micu-Clain“ a teologilor din Blaj pe anul 1903—1904.

(Fine).

III. Biblioteca.

La finea anului administrativ 1902/3 biblioteca consta din: 2656 opuri, 3239 tomuri, 3309 volume, 203 fascicole, 87 broșuri, 2 fragmente și 3 manuscripte. În prezent

constă din 2731 opuri, 3319 tomuri, 3388 volume, 94 broșuri, 307 fascicole, 2 fragmente și 3 manuscripte. Aceasta creștere s'a întâmplat cea mai mare parte prin donațiuni.

1. Cărți:

a) donațiuni:

1. Il. D. Iuliu Bardoși 14 opuri. 2. Dr. E. Elefterescu 2 opuri; 3. Il. Sa Dr. Vasile Hossu episcop 2 opuri. 4. Il. Sa Dr. Dem. Radu 1 op. 5. Romul Stoică 6 opuri. 6. Asociațiunea 3 opuri. 7. Redacțiunea Libertății 1 op. 8. Nicolau Hârșan (Erciu) 4 opuri. 9. Academia Rom. 1 op. 10. Dr. Ioan Rațiu 1 op. 11. Dr. Isidor Marcu 2 opuri. 12. Sept. Popa 1 op. 13. Iosif Bogdan 3 opuri. Primească marimimoșii donatori și pe această cale călduroasele noastre mulțămite.

b) cumpărate:

În anul acesta s'au cumpărat numai 4 opuri.

Reviste și Ziuare.

a) donate:

Gazeta Transilvaniei (Brașov). Drapelul (Lugoj). Activitatea (Orăștie). Foaia Diecesană (Caransebeș). Unirea 2 exemplare (Blaj). Revista Catolică (Baia-Mare). Telegraful Român 2 exemplare (Sibiu). Libertatea (Orăștie). Familia (Oradea-mare). Poporul român (Budapesta). Foaia Școlastică (Blaj). Alkotmány (Budapesta). Egyházi Közlöny (Budapesta). Katholisches Vereinsblatt (Viena). Bunul Econom (Orăștie). Tribuna (Arad). Lumea ortodoxă (București) Vremea (București). Răvașul (Cluj). Viitorul (București). Controla (Timișoara). Adevărul (Budapesta). Cultura română (Iasi). Albina (București). Revista idealistă (București). Transilvania (Sibiu). Lumina (Bitolia) și Cronica (București).

b) cumpărate:

Sămănătorul (București). Luceafărul (Budapesta). Convorbiri literare (București). Inimea literară (Cernăuț).

Societatea noastră își ține de o plăcută datorință, ca să aducă și pe calea aceasta celea mai călduroase mulțămite Onor. redacțiuni, cari au binevoit a ne trimite gratuit ziarele respective revistele mai sus amintite și le rugăm, ca nici de aci încolo să nu ne lipsească de binevoitoriul sprijin.

Cassa societății.

a) averea proprie:

Statul activ cu începutul anului 1903—1904 a fost:

1. În obligațiuni ordinare	892.—
2. „ „ vechi	149.70
3. „ „ semivechi	28.—
4. Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1278	210.12
5. Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1448	200.—
6. Depuși la „Arieșana“ din Turda	20.—
7. Bani gata	540.01
suma totală	2039.83

În decursul anului 1903—1904.

1. Percepțiunile reale au fost	526.90
2. Erogățiunile reale	254.72

Subtrăgându-se erogațiunile din percepțiuni, rămâne suma de 272 cor. 18 fil. ca venit curat.

Astfel adăugându-se la suma de 2039.83

Venitul curat din anul

1903/4 de 272.18

Primim suma de 2312.01

care sumă face averea societății cu finea anului 1903—1904.

Suma aceasta se află depusă:

1. În obligațiuni ordinare și extraordinare	1389.—
2. În obligațiuni vechi și semivechi	222.20
3. Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1278	462.59
4. Depuși la „Patria“ cu libelul Nr. 1448	144.26
5. Depuși la „Arieșana“	40.85
6. În bani gata în casă să află	53.11

suma totală 2312.01

Averea societății e deci 2312.01

Subtrăgându-se statul activ

cu finea anului 1902/3 adevă

suma de 2039.93

din statul activ cu finea

anului 1903/4 suma de 2312.01

Primim suma de 272.18

Averea societății a crescut

deci în decursul anului

1903/4 cu suma de 272.18

Cu plăcere aducem și de astădată mulțămirile celea mai sincere Onor. institut de credit „Arieșana“ din Turda, care și în anul acesta — ca și în anul trecut — a binevoit a ne dărui suma de 20 coroane.

b) Fondul pentru monumentul lui „Inocențiu-Micu-Clain“ pe anul 1903—1904.

Cu finea anului 1902—1903

se află depusă la „Patria“

cu libelul Nr. 1619 suma de 243.28

1. Care sumă a crescut cu

venitele seratei literare

în 3 Mai 1903 la suma de 420.26

2. Și adăugându-se interele

acestei sume pe anul

1903—1904, adevă 15.89

Primim suma de 436.15

Statul activ cu finea anului 1903/4 este:

Depuși la „Patria“ cu libelul

Nr. 1619 suma de 436.15

Averea fondului e deci 436.15

V. Archivul.

Aici se păstrează toate actele și datele referitoare la societate dela întemeierea ei și până azi. Tot în archiv se află și publicațiunile societății, a căror stare cu finea anului 1903/1904 e următoarea:

1. „Tragedia Calvarului“ 301 ex. nelegate a 2 cor. 72 ex. legate a 3 cor. 60 fil. iar un exemplar nefolosibil.

2. „Pregătire la moarte“ 23 ex. legate a 2 cor. 80 fil. și 18 ex. nelegate a 1 cor. 60 f.

3. „Duch muscălesc“ 104 ex. nelegate a 20 fil.

4. Epistole către un preot tinăr“ partea I. 137 ex. a 1 cor. 50 fil.

5. Epistole către un preot tinăr partea II. 385 ex. a 1 cor. 50 fil.

6. „Catechismul catolic“ de Iosif Deharbe tom III. 11 exemplare.

S'a dat în comisie Librăriei archidieceesane din loc.

2 ex. Epistole către un preot tinăr partea I, și II.

8 ex. „Duch muscălesc“.

8 „ „Pregătire la moarte“ broșate.
5 „ „ „ „ legate.
8 „ „Tragedia Calvarului“ broșate.
4 „ „ „ „ legate.
Competința societății la „Librăria arhidieceșană din Blaj e de 43 cor. 20 fil. pentru publicațiunile date ei în comisie și vândute deja.

Cei ce ar dori să aibă publicațiunile societății noastre se pot adresa librăriei din loc sau deadreptul la adresa societății.

Aceasta este activitatea, și starea de azi a societății noastre de lectură, a acelei societăți, care acum 40 de ani și-a început viața în mod atât de modest, și care după cum se poate convinge fiecare cetitor din raportul de față — s-a dezvoltat destul de frumos, și baza ei sănătoasă e garantă destul de mare, că și în viitoriu va propăși în aceleași proporții și re binele membrilor ei al neamului și al bisericii noastre

Blaj, la 18 Maiu 1904.

Oct. Popa,
president.

Ican Boldor,
secretar.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.

Prof. Emil Sabo. „Cântece“ Poesii lirice. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare. De A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroană.

BIBLIOTECA UNIREI.*)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu.** Studiū critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciū. —12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —16
6. **Albertina.** Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele doue fețe ale lumii** de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 570 cor. în loc 798 cor.

Cărți ce să pot căpeta în Librăria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa 1.—
Cântece, Sabo 1.—
Studiū și Biografiū, Dr. I. Rațiū 2.—
Geniū pustiū, Eminescu 2.—
Drumuri și orașe, Iorga 2-50
Poesii de Alexandri. 3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50 3.—
Vers și proză Alexandrescu 1-25
Novele A. Brătescu-Voinesci 1-50
Liter. pop. Eminescu. 1-50
Ciocoii N. Filimon 1-50
Legende și basme Ispirescu. 1-50
Visuri trecute. Ciura 1.—
Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

Posta redacțiunii.

L. R. Mulțumită pentru știrea comunicată, am scris imediat. Ofertul îl primim chiar și odată pe lună. Așteptăm.

— tt — Puținică răbdare. Dar pentru ce așa tainic, cași cum redactorul nostru ar fi mănăcător de oameni.

P. B. Mulțumitele publice pe rând, pe scurt și fără elogi personale sună prea curios.

I. G. Răspunsul dorit îl aflați aici. Regretăm nespus, Dar și-i jale de atâta lipsă! Cu Dumnezeu la anul!

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

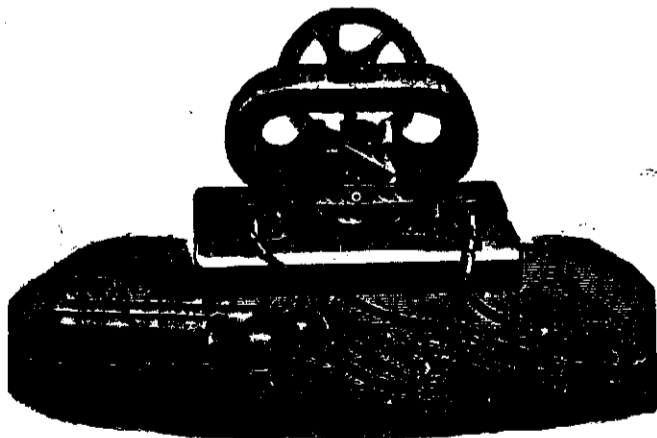
ESTI SLAB?

Voiesti să fii tare? — Voiesti ca între ori-ce împrejurări ale vieții să te bucuri de sănătate?

Voiesti să ai curajul și energia ca să te poți opune liniștit grijilor și năcașurilor? — Noi ne am dedicat lucrările noastre întru a mări și întări sănătatea omenimei. — Încercările noastre sunt încoronate de succese și metodele noastre sunt recunoscute ca cele mai bune din partea oamenilor de știință. Am arătat că Electricitatea este baza vieții fizice și că aceia cari sufer de *stomac, reumatism, morb de nervi, dureri de spate, de cap, de piept* au lipsă de mai multă electricitate.

„Electrophor“

— Aparat de electricitate, renouiește puterea perdată și îl poate folosi unul fie-care. —

Nu se poate în deajuns sfătui oamenilor slabi să folosească acest aparat electric. Electroforul întărește nervii, inoiește sângele, întărește simțirea, aduce sângele și sistemul nervos la o normală funcțiune.

Dr. Bourg, membru la facultatea de medicină din Paris referază: Nu numai podagra, (șuiul), reuma, hysteria, asthma, au fost în nenumărate casuri vindecate prin electricitate, unde medicamentele s'au dovedit de nefolositoare, ci și la ori-ce fel de morb de nervi, durere de cap, colică, dureri de urechi, insomnie, hipocondrie și cu deosebire la hemoroide efectul bun se arată după vre-o câteva zile, ba uneori după vre-o câteva ceasuri. — Cu un minunat succes se folosește contra durerilor femeiești. Electroforul produce ani de a rândul un curent electromagnetic

fără a avé baterii și fără mașini ajutătoare. — Se garantează pentru trănicia lui 5 ani.

Prețul unui aparat mic complet:

20 coroane.

(Pentru cei foarte simțitori).

Prețul unui aparat mare complet:

30 coroane.

(Pentru însănătoșarea morburilor vechi).

Se spedează la trimiterea banilor înainte sau prin rambursă.

Manhattan întreprindere de Electrofor. Budapesta VIII. Aggteleki u. 15|u.